

พระราชรัฐสวัสดิการ

การให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

หน่วย : บาท/คน/เดือน

ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น
สินค้าเพื่อการศึกษา และวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม
จากร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่นๆ
ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด

รายได้เกินกว่า 30,000

บาท/ปี

200

รายได้ไม่เกิน 30,000

บาท/ปี

300

วงเงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้ม
จากร้านค้าที่กระทรวงพลังงานกำหนด

45

บาท / คน / 3 เดือน

ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

วงเงินค่าโดยสารรถเมล์/รถไฟฟ้า

500

วงเงินค่าโดยสารรถ ขสมก.

500

วงเงินค่าโดยสารรถไฟ

500

ที่มา : กรมบัญชีกลาง

การใช้สิทธิ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไปผู้มีสิทธิสามารถใช้สิทธิตามวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ ผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือร้านค้าที่กำหนด ได้แก่

- จุดรับชำระเงินตามร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่นๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด
- จุดรับชำระเงินตามร้านค้าก๊าซที่กระทรวงพลังงานกำหนด
- เครื่องแตะบัตรชำระเงินบนรถประจำทาง ขสมก./รถไฟฟ้า
- จุดจำหน่ายบัตรโดยสารรถ บขส.
- จุดจำหน่ายบัตรโดยสารรถไฟทุกสถานี (รฟท.)

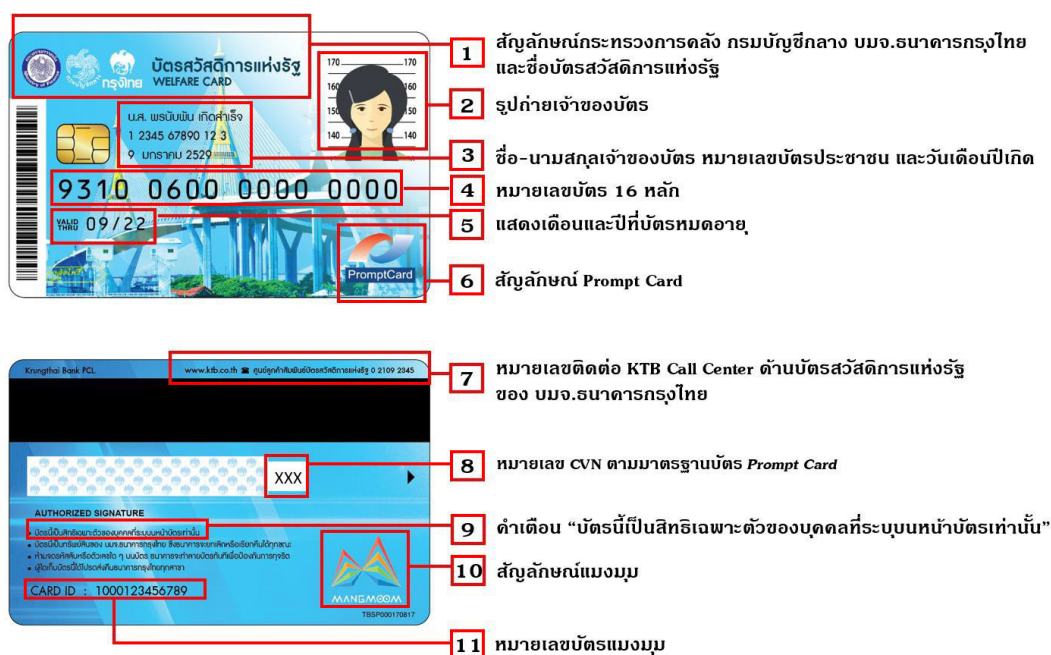
E-Ticket

ลักษณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

บัตรใช้เป็นเครื่องมือในการชำระค่าสินค้าและบริการทั้งในภาคการขนส่ง และนอกภาคการขนส่ง รวมทั้งยืนยันสิทธิในการรับความช่วยเหลือจากภาครัฐทุกครั้ง นอกจากนี้ บัตรยังมีคุณสมบัติเป็นกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) สามารถเติมเงินลงในบัตรได้ และถอนเงินในส่วนที่เติมนี้เป็นเงินสดที่ตู้ ATM หรือสาขาธนาคารได้ มี 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 บัตร Hybrid 2 Chips เป็น Contact Chip และ Contactless Chip และแถบแม่เหล็ก Contactless Chip จะเป็นไปตามมาตรฐานกลางระบบตัวร่วม (แมงมุม) สำหรับผู้มีสิทธิ ที่ลงทะเบียนกับหน่วยรับลงทะเบียนในเขต กทม. นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร

แบบที่ 2 บัตร EMV เป็น Contact Chip และแถบแม่เหล็ก สำหรับผู้มีสิทธิที่ลงทะเบียนกับหน่วยรับลงทะเบียนนอกเขตจังหวัดดังกล่าว (นอกเขต กทม. นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร)

๖. โครงการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม

สโลแกน : ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก

ประเด็นประชาสัมพันธ์ : การแก้ปัญหาขยะพลาสติก"โครงการทำดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดใช้ ถุงพลาสติก"

ประเด็นที่ต้องการสื่อสารกับประชาชน

- การดำเนินงานแก้ปัญหาขยะพลาสติกระหว่างปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒
- แนวคิดการบริหารจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน

๑. โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก

การดำเนินงานแก้ปัญหาขยะพลาสติกระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒

๑.๑ มาตรการลด คัดแยกในหน่วยงานภาครัฐ

รัฐบาล โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ทุกหน่วยงานราชการ ต้องดำเนินการลดคัดแยกในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนและภาคเอกชน พร้อมกันทั่วประเทศ และกำหนดเป็นตัวชี้วัดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำหรับประเมินผู้บริหารองค์การ ปลัดกระทรวง อธิบดี จำนวน ๑๕๒ หน่วยงาน และผู้ว่าราชการจังหวัด ๗๖ จังหวัด เป้าหมายเพื่อให้ราชการ จำนวน ๒.๕๓ ล้านคน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลด คัดแยกขยะมูลฝอย อาคารสำนักงานหน่วยงานภาครัฐ

๑.๒ รมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก

กำหนดให้มีการลงนามบันทึกความร่วมมือการเลิกใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (No Plastic Bottle Cap Seal) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ กับผู้ผลิตน้ำดื่ม ได้แก่ บริษัท บุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด บริษัท ไทยดริงค์ จำกัด บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) และ บริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ยกเลิกการใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม ที่มีขนาดไม่เกิน ๑,๕๐๐ มิลลิลิตร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ ทำให้สามารถลดการใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่มได้ถึง ร้อยละ ๘๐ ภายในปี ๒๕๖๑

กิจกรรมรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติกร่วมกับภาคเอกชน โดยรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ และรณรงค์งดแจกถุงพลาสติกต่อเนื่องในทุกวันที่ ๔ ของทุกเดือน สามารถลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วได้จำนวน ๑๐๐ ล้านใบ (๔ ธ.ค.๖๑-ก.พ.๖๒)

๑.๓ การลดใช้พลาสติกหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืชได้ห้ามนำกล่องโฟมบรรจุอาหารเข้าพื้นที่อุทยาน จำนวน ๑๕๔ แห่ง และรณรงค์ลดใช้พลาสติกหิ้ว ภาชนะพลาสติกบรรจุอาหาร หลอด ข้อน-ซ่อม ที่ทำจากพลาสติกใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

๑.๔ การลดใช้พลาสติกหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่สวนสัตว์

องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รณรงค์ลดใช้พลาสติกหิ้ว และงดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร เข้าพื้นที่สวนสัตว์ รวมทั้งรณรงค์ให้มีการใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกและใช้กระติกน้ำแทนแก้วน้ำพลาสติก

๑.๕ การจัดการขยะบกสู่ขยะทะเลในพื้นที่ ๒๔ จังหวัดชายทะเล

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้จัดทำโครงการการจัดการขยะบกสู่ขยะทะเล โดยดำเนินงาน ใน ๔ มาตรการ คือ ๑) การจัดเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศ ๒) การดำเนินโครงการชายหาดปลอดบุหรี่และขยะ ๓) การบริหารจัดการขยะทะเลโดยหุ่นยักษ์ขยะ (Boom) และ ๔) การกำจัดขยะในพื้นที่ที่มีปัญหาเฉพาะ เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และเกาะสีชัง

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐยังได้ดำเนินงานลดใช้ถุงพลาสติกหิ้วและงดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร อาทิ จัดโครงการรับบริจาคถุงผ้าเพื่อรับยากลับบ้าน จัดทำหลักเกณฑ์/ข้อกำหนดผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนผลิตภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อทดแทน SUP และสนับสนุนการนำขยะผลิมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล เป็นต้น

๒. การบริหารจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี

รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะพลาสติก อย่างยั่งยืน และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก เพื่อพิจารณาจัดทำรายละเอียดกรอบ (ร่าง) กำหนด Roadmap การจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลขยะพลาสติกที่สำรวจร่วมกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยให้สรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศต่อไป

๒.๑ ความเชื่อมโยงกับนโยบายการบริหารจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ ร่าง Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และแผนระดับชาติ ได้แก่ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยมีวิสัยทัศน์ : ก้าวสู่การจัดการพลาสติกที่ยั่งยืน ด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน (Moving Towards Sustainable Plastic Management by Circular Economy) โดยมีแนวคิด ดังนี้

๑) การจัดการพลาสติกตลอดวงจรชีวิต

๑. การจัดการพลาสติกในขั้นตอนการออกแบบและการผลิต
๒. การจัดการพลาสติกในขั้นตอนการบริโภค
๓. การจัดการพลาสติกหลังการบริโภค ได้แก่ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัด

๒) หลักการ ๓R

๑. ลดการพลาสติก (Reduce)
๒. การใช้ซ้ำ (Reuse)
๓. การนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle)

๓) หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ต้องเข้ามารับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะพลาสติก

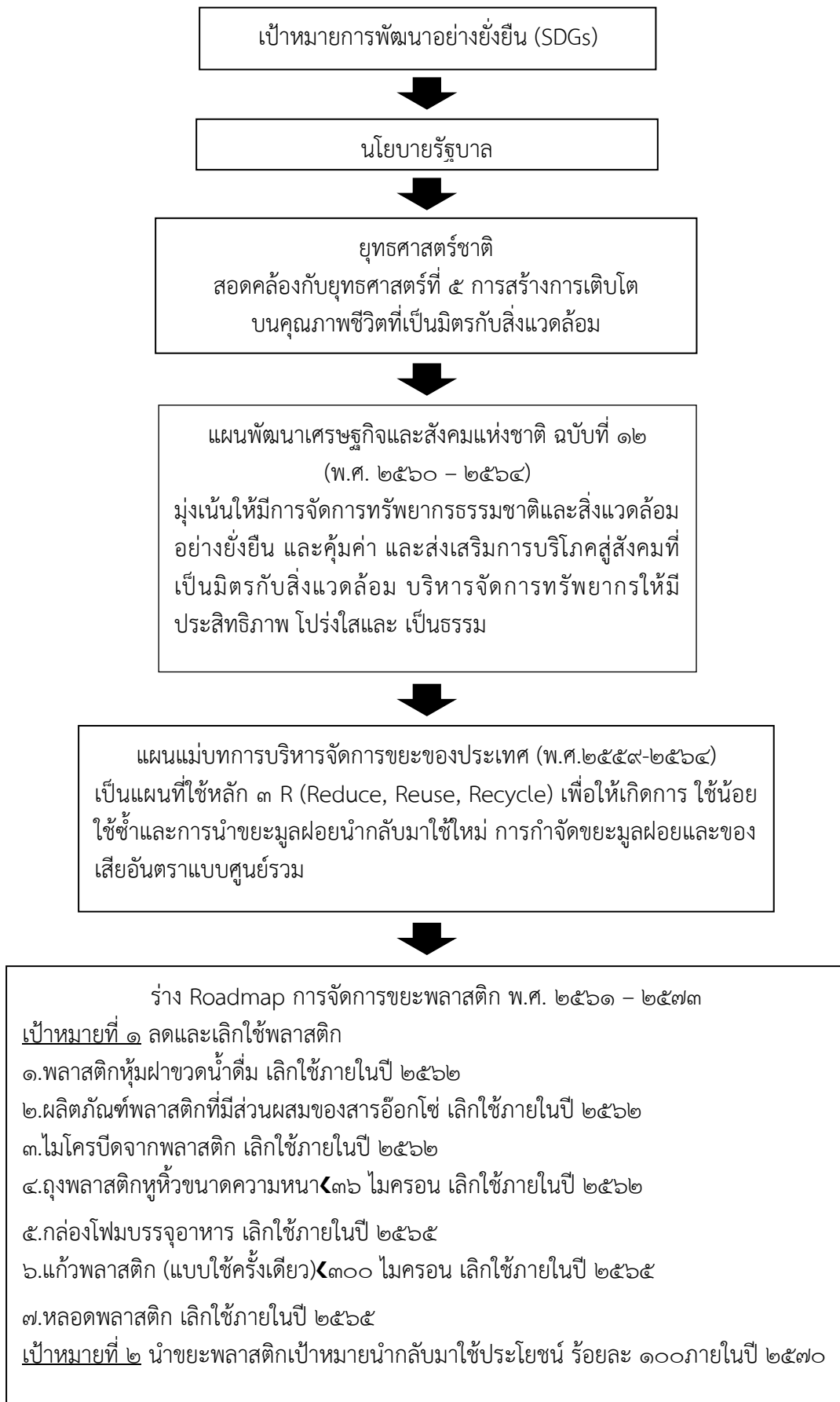
๔) แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

การจัดการขยะพลาสติกให้เกิดความยั่งยืนต้องมีการนำพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าของทรัพยากรเศรษฐกิจ

๕) ผู้ผลิตมีส่วนร่วมในการจัดการพลาสติก โดยใช้หลัก EPR

เป็นหลักการที่พิจารณาว่าต้นทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และต้นทุนจากการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการผลิตให้ถือว่าเป็นต้นทุนของสินค้าด้วย จึงเป็นที่มาของแนวคิดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบในสินค้าและผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิต

ผังความเชื่อมโยง (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓

๒.๒ การสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชน

คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติกได้สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชน และประชาชนในการจัดโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมและบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรในพื้นที่นำร่อง ๒ แห่ง คือ

๑. พื้นที่นำร่องกรุงเทพมหานคร (เขตคลองเตย) เป็นการสร้างโมเดลการคัดแยก และสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเริ่มจาก ๙ อาคารในพื้นที่ เช่น อาคารมาลีนนท์ (ช่อง ๓) , บริษัท เซลล์แห่งประเทศไทย จำกัด, ศูนย์การค้าดิเอ็มโพเรียม, การยาสูบแห่งประเทศไทย, แมริออท เอ็กเซ็กคิวิตีพ อพาร์ทเมนต์ สุขุมวิท ๒๔, โอ้ควู้ด เรสซิเดนซ์ สุขุมวิท ๒๔ และอาคารไวย์ กรุ๊ป เข้าร่วมเป็นพื้นที่นำร่อง ระยะที่ ๑ ด้วยการพัฒนาระบบจัดการพลาสติกและขยะในอาคาร ลดและคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิด พร้อมสร้างการตระหนักรู้และขยายเครือข่ายตามเป้าหมาย โดยคณะทำงานร่วมกับ TIPMSE เพื่อวางแผนการดำเนินงาน ในการหาต้นแบบการดำเนินการที่เหมาะสมในการจัดการขยะพลาสติกในพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานร่วมกับกรุงเทพมหานครตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๑

๒. พื้นที่นำร่องจังหวัดระยอง เป็นพื้นที่แรกที่จะเริ่มโครงการ Circular Economy อย่างเต็มรูปแบบ โดยเริ่มตั้งแต่การให้ความรู้ในการคัดแยกขยะกับประชาชน รวมทั้งการรวบรวมนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งคณะทำงานจังหวัดระยองได้ร่วมมือกับภาคธุรกิจที่ดำเนินกิจการรีไซเคิล ชุมชน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีเทคโนโลยีการรีไซเคิล โดยได้กำหนดแผนการดำเนินงานระยะ ๕ ปี ตั้งเป้าให้พื้นที่จังหวัดระยองเป็นพื้นที่นำร่อง Zero Waste Plastic โดยในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ คณะทำงานฯ จะมีการลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่าง เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ๑๘ แห่ง โดยจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการจัดการขยะ ที่สอดคล้องกับคณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากพลาสติก โดยในระยะต่อไปจะขยายผลออกไปทั้งจังหวัดระยอง ซึ่งจะสามารถเป็นโมเดลให้กับจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป พร้อมทั้งมีการเสนอโมเดลการสร้างโรงไฟฟ้า RDF จากขยะ และนวัตกรรมการนำขยะพลาสติกมาเป็นส่วนผสมในการก่อสร้างถนนซึ่งจะช่วยเพิ่มการนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่ระบบ และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

ประโยชน์จากการลดและคัดแยกขยะ

๑. ช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลง งดใช้พลาสติกที่ไม่จำเป็น เช่น พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม
๒. ประหยัดงบประมาณที่ใช้เพื่อการกำจัดขยะ เมื่อขยะที่ต้องกำจัดลดลง เช่น กทม. ต้องเก็บขยะวันละเกือบ ๙,๐๐๐ ตัน ใช้งบประมาณในการขนและกำจัดขยะตันละ ๒,๒๐๐ บาท ทำให้ต้องใช้งบประมาณในการจัดการขยะเป็นจำนวนมาก เมื่อปริมาณขยะลดลงจะสามารถนำงบประมาณไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้
๓. การคัดแยกขยะช่วยลดการสิ้นเปลืองพลังงานและทรัพยากร ลดขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ และสามารถนำวัสดุประเภท แก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก ฯลฯ ไป Recycle หมุนเวียนใช้ใหม่ เช่น การนำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมัก นำขยะพลาสติกมาใช้หมุนเวียน เช่น การนำขยะพลาสติกมาเป็นส่วนผสมในการก่อสร้างถนน หรือนำมาขายเพื่อช่วยเพิ่มรายได้
๔. ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากธรรมชาติ เช่น กล่องบรรจุอาหารที่ผลิตจากชานอ้อย หรือมันสำปะหลัง เป็นต้น
๕. ช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม ลดการก่อให้เกิดมลพิษ ช่วยรักษาชีวิตสัตว์น้ำในทะเล

/หน่วยงาน...

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. หน่วยงานในส่วนกลาง

กรมควบคุมมลพิษ, กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ และกรุงเทพมหานคร

๒. หน่วยงานในส่วนภูมิภาค

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ๑ - ๑๖ (สสภ.), สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

๑. แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔
๒. (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๓

๗. โครงการประชาสัมพันธ์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สโลแกน : Zero Tolerance คนไทยไม่ทนต่อการทุจริต

ประเด็นประชาสัมพันธ์ : แนวทางปฏิบัติในการป้องกันการทุจริตของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประเด็นที่ต้องการสื่อสารกับประชาชน

- รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- บทลงโทษผู้กระทำการทุจริต
- วิธีการร้องเรียนและช่องทางการร้องเรียนการทุจริต

สถานการณ์การทุจริตในประเทศไทย

ปัญหาการทุจริตในประเทศไทย ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วไปในทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาลและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในทุกมิติ รูปแบบจากการทุจริตแบบเดิมที่เป็นทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน อาทิ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง ในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่ซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทุจริตเชิงนโยบาย การทุจริตข้ามแดนข้ามชาติ ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่อาชญากรรมอื่น ๆ มากมาย และส่งผลกระทบทางลบในวงกว้าง การทุจริตเป็นปัญหาสากล ที่ทุกประเทศล้วนให้ความสำคัญ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคี เป็นลำดับที่ ๑๔๙ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) ที่ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างสมบูรณ์

ประเทศไทยได้พยายามแก้ปัญหาการทุจริตในระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง นโยบายรัฐบาลภายใต้การบริหารงานของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศเจตนารมณ์และกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ ที่จะต้องเร่งแก้ไขด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่สังคม รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ด้วยการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มา ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างเข้มแข็งทั่วทั้งสังคมไทย เพื่อให้เป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใสเทียบเท่าระดับสากล ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ดัชนีการรับรู้การทุจริต หรือ CPI

ดัชนีการรับรู้การทุจริต หรือ Corruption Perceptions Index : (CPI) คือดัชนีที่สะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศเยอรมนี มีสถานะเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ

การจัดทำคะแนน CPI เป็นการสะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะคะแนนดัชนี CPI เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ หากประเทศไหนมีคะแนนดัชนี CPI ที่สูงย่อมสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของประเทศที่ดี และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนจากต่างประเทศ การจัดทำคะแนน CPI ได้รวบรวมข้อมูลด้านการทุจริตจากฐานข้อมูลซึ่งจัดทำโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือต่าง ๆ ทั่วโลก หรือเรียกว่า “แหล่งข้อมูล” จำนวน ๑๒ แหล่งข้อมูล สำหรับประเทศไทยจะใช้แหล่งข้อมูล ๙ แหล่งข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์และประเมินผลออกมาเป็นอันดับหรือค่าคะแนน ในแต่

ละปี ค่าคะแนนของ CPI เริ่มตั้งแต่ ๐ คะแนน ถึง ๑๐๐ คะแนน โดย ๐ คะแนน เป็นคะแนนต่ำสุดหมายถึงเกิดการคอร์รัปชันสูงสุด ส่วน ๑๐๐ คะแนน เป็นคะแนนสูงสุดหมายถึงมีภาพลักษณ์คอร์รัปชันน้อยที่สุดหรือมีความโปร่งใสในการบริการสูงสุด (ค่า CPI ยิ่งสูง แปลว่าการคอร์รัปชันยิ่งต่ำ)

ภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ระหว่างปี ๒๕๕๕-๒๕๖๑

ปี พ.ศ.	คะแนน	อันดับโลก	อันดับในอาเซียน
๒๕๕๕	๓๗	๘๘	๔
๒๕๕๖	๓๕	๑๐๒	๕
๒๕๕๗	๓๘	๘๕	๓
๒๕๕๘	๓๘	๗๖	๓
๒๕๕๙	๓๕	๑๐๑	๕
๒๕๖๐	๓๗	๙๖	๔
๒๕๖๑	๓๖	๙๙	๕

อันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี ๒๕๖๑ พบว่า ประเทศไทยได้ ๓๖ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๙๙ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก ลดอันดับลงจากปี ๒๕๖๐ ที่อันดับ ๙๖ ของโลก เป็นอันดับที่ ๙๙ ของโลก แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศ

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของคนในชาติ จากการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น เงินภาษีของประชาชนตกไปอยู่ในกระเป๋าสของผู้ทุจริต และผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาในแง่การลงทุนจากต่างประเทศเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในประเทศ พบว่านักลงทุนต่างประเทศจะมองว่าการทุจริตถือว่าเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งนักลงทุนจากต่างประเทศจะใช้พิจารณาการลงทุนประกอบกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ หากต้นทุนที่ต้องเสียจากการทุจริตมีต้นทุนที่สูง นักลงทุนจากต่างประเทศอาจพิจารณาตัดสินใจการลงทุนไปยังประเทศอื่น ส่งผลให้การจ้างงาน การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนลดลง เมื่อประชาชนมีรายได้ลดลงก็จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นรายได้ของรัฐบาลลง จึงส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาประเทศ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้สำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย เดือนมิถุนายน ๒๕๖๑ จากกลุ่มตัวอย่าง ๒,๔๐๐ ตัวอย่าง จากประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการ/ภาครัฐ หากเปรียบเทียบในประเด็นความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ๔๒% ตอบว่ายังเท่าเดิม ขณะที่ ๓๕% ตอบว่าลดลง ส่วนที่เหลืออีก ๒๓% ตอบว่าเพิ่มขึ้น พร้อมกันนี้ กลุ่มตัวอย่างยังระบุว่าสาเหตุสำคัญที่สุดของการเกิดทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ๓ อันดับแรก คือ ๑. ความล่าช้า ยุ่งยากของขั้นตอนในการดำเนินการของทางราชการ ๒. กฎหมายเปิดโอกาสให้สามารถใช้ดุลยพินิจที่เอื้อต่อการทุจริต ๓. ความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบ โดยรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด คือ การให้สินบน ของกำนัล หรือของรางวัล รองลงมาคือ การทุจริตเชิงนโยบาย โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พรรคพวก

สำหรับเรื่องสำคัญที่ต้องการให้รัฐบาลดำเนินการโดยด่วนที่สุดเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในไทย อันดับแรก คือ การบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวด และมีมาตรการลงโทษอย่างเด็ดขาด รองลงมา คือ สนับสนุนให้เครือข่ายภาคธุรกิจ และประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และอันดับสาม ปรับเพิ่มเงินเดือนให้แก่ข้าราชการชั้นผู้น้อย พร้อมกันนี้ยังแนะนำกลยุทธ์สำหรับการแก้ไขทุจริตคอร์รัปชันที่ภาครัฐควรให้

ความสำคัญและลงมือทำ ได้แก่ การสร้างกระบวนการ หรือวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยบุคคลภายนอก บังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำการคอร์รัปชันในระดับมหภาค เพื่อเป็นตัวอย่างในการบังคับใช้อย่างจริงจัง และวางนโยบายเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการแข่งขันอย่างโปร่งใส และเท่าเทียมกัน

ความหมาย และรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม อาจมีการเรียกแบบอื่น เช่น “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน”

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า Conflict of Interest นั้นมีลักษณะทำนองเดียวกันกับภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควรจะกระทำ แต่บุคคลแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับของความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้กระทำไม่ได้แตกต่างกันออกไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไร เป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องถูกประณาม ตำหนิ ตีฉิบา ว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันตามสภาพของสังคม

โดยพื้นฐานแล้ว เรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เป็นภูมิศาสตร์ประเภทหนึ่งที่บุคคลไม่พึงละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และบุคคลผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มีความเกรงกลัวหรือละอายต่อการฝ่าฝืนนั้น สังคมก็ไม่ลงโทษหรือลงโทษไม่เพียงพอที่จะมีผลเป็นการห้ามการกระทำดังกล่าว และในที่สุดเพื่อหยุดยั้งเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์มากขึ้น ๆ และเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม มีได้หลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย ทั้งนี้ John Langford และ Kenneth Kernaghan ได้จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น ๗ รูปแบบ คือ

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) เช่น การรับของขวัญจากบริษัทธุรกิจ บริษัทขายยาหรืออุปกรณ์การแพทย์สนับสนุนค่าเดินทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ไปประชุมเรื่องอาหารและยาที่ต่างประเทศ หรือหน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากธุรกิจที่เป็นลูกค้าของหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งในการใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถม หรือประโยชน์อื่นตอบแทน เป็นต้น

๒. การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) หมายถึงสถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ มีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด ตัวอย่างเช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำให้หน่วยงานทำสัญญา ซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเอง หรือจ้างบริษัทของตนเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง เช่น เป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment) หมายถึงการที่บุคคลลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การอาหารและยา ลาออกจากงานราชการและไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา หรือผู้บริหารกระทรวงคมนาคมหลังเกษียณออกไปทำงานเป็นผู้บริหารของบริษัทธุรกิจสื่อสาร

๔. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การ

สาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือ ว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษาสังกัดอยู่ หรือในกรณีที่ เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของกรมสรรพากร ก็รับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูก ตรวจสอบ

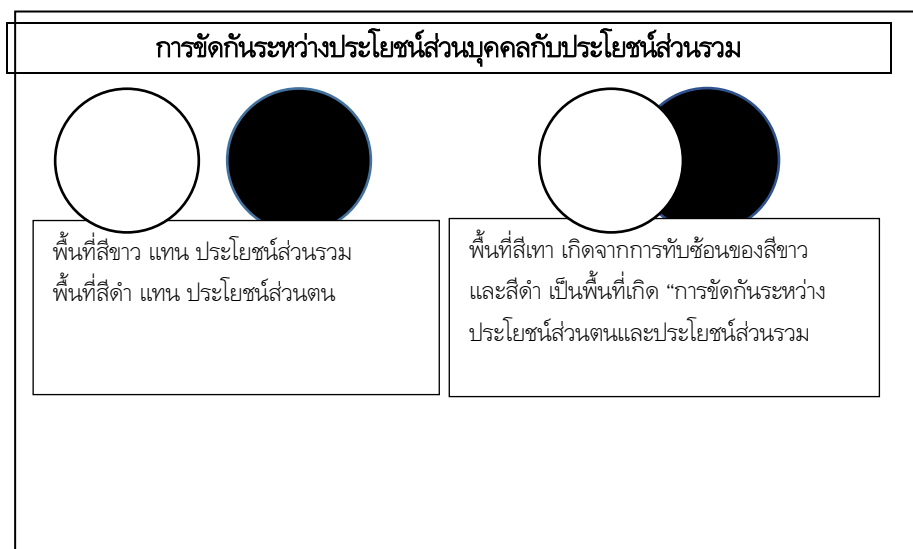
๕. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่ง สาธารณะใช้ประโยชน์จากการรู้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ทราบว่ามีการตัดสินใจผ่านบริเวณใด ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นในนามของภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อขายที่ดินเพื่อทำโครงการของรัฐก็จะเข้าไปซื้อ ที่ดินนั้นเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐในราคาที่สูงขึ้น

๖. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ กลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ ราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling) เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหา เสียงเมื่อพิจารณา “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับ ประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ.” ทำให้มีรูปแบบเพิ่มเติมจาก ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอีก ๒ กรณี คือ

๑. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรือ อาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงาน ของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

๒. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

การมีส่วนร่วมของประชาชน

การแก้ไขปัญหาการทุจริต ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เข้ามา ช่วยสอดส่อง ตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ โดยเฉพาะภาคประชาชน ภายใต้พื้นฐานว่าคนไทยทุกคน ต้องมีส่วนรับผิดชอบดูแลอนาคตและความอยู่รอดของประเทศไทย และประชาชนจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม ได้อย่างไร โดยเริ่มจากการใช้สิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ เนื่องจากการทุจริตส่วนหนึ่งเกิดจากการ ที่ภาครัฐปิดหูปิดตาประชาชนไม่ให้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนจะมีส่วน สำคัญที่จะทำให้ภาครัฐทำงานด้วยความโปร่งใส ซึ่งจะเป็นการป้องกันการทุจริตได้อีกทางหนึ่ง โดยเริ่มจากใช้

สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดวิธีการไว้ ๔ วิธี ดังนี้

๑. การสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา www.ratchakitcha.soc.go.th

ได้แก่ โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน อำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงาน กฎมณเฑียรบาล ข้อบังคับ ระเบียบ ฯลฯ

๒. หน่วยงานรัฐทุกแห่ง เช่น ศูนย์ข้อมูลข่าวสารหรือป้ายประกาศ

๓. การยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐเป็นการเฉพาะราย แต่จะต้องระบุข้อมูล

ในลักษณะที่เข้าใจได้ โดยหน่วยงานของรัฐจะจัดหาให้ภายในวันที่มีคำขอ แต่ถ้าข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมาก หรือไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน เจ้าหน้าที่รัฐจะแจ้งให้ทราบภายใน ๑๕ วัน และแจ้งวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ทราบ

๔. การสืบค้นข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้เปิดเผยเป็นการทั่วไป

ในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อครบกำหนดแล้ว หน่วยงานเจ้าของข้อมูลข่าวสาร จะนำไปเปิดเผยที่หอจดหมายเหตุ กรมศิลปากรต่อไป

สรุป ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และขอข้อมูลข่าวสารในหน่วยของรัฐทุกแห่ง ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น กระทรวง กรม จังหวัด อำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ทั้งนี้ ประชาชนสามารถทำคำขอสำเนาข้อมูลข่าวสารยื่นต่อหน่วยงานของรัฐได้เลย ตามแนวคิดใหม่ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ "เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น"

แต่ถ้าประชาชนใช้สิทธิดังกล่าวแล้วประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น หน่วยงานไม่ได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารไว้ให้ตรวจสอบ หรือจัดเตรียมไว้ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด หรือยื่นคำขอแล้ว แต่หน่วยงานล่าช้า หรือเพิกเฉยไม่สนใจ โดยแจ้งว่าเป็นการขอมากหรือขอบ่อยโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร สามารถร้องเรียนได้ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยยื่นหนังสือด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นมาแทน หรือส่งหนังสือร้องเรียนไปทางไปรษณีย์ก็ได้ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้องเรียน (ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์) รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงาน และข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้อง โดยส่งมาที่

... สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

ทั้งนี้ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งไม่เปิดเผยนั้น

นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตกับสำนักงาน ป.ป.ช. ได้อีกด้วย ด้วยการร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือแจ้งเบาะแสข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และสามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองพยานต่อสำนักงาน ป.ป.ช. ด้วยตนเองได้เลย หรือยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยาน ที่สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หากกรณีเร่งด่วนไม่สามารถมาด้วยตนเอง สามารถยื่นคำร้องเป็นหนังสือหรือทางโทรศัพท์ หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้

บทลงโทษผู้กระทำการทุจริต

ผู้ที่จงใจทุจริตหรือยินดีเข้าร่วมกระบวนการทุจริต มักจะมองเฉพาะผลประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น เงินทองที่จะเข้ามา ตำแหน่งหน้าที่ที่จะสูงขึ้น เป็นต้น แต่อาจมองข้ามหรือไม่เห็นความสำคัญ หรือไม่รู้ว่าบทลงโทษจากการทุจริตมีอย่างไร ถ้าตัดสินใจหรือยินดีร่วมทุจริตแล้วก็ต้องกลายอมรับบทลงโทษที่จะต้องได้รับทั้งโทษทางวินัยและโทษทางอาญา

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรงให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออก หรือเป็นความผิดตามบทกำหนดโทษของแต่ละหน่วยงานซึ่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารบุคคลของหน่วยงานนั้น ๆ

ส่วนการดำเนินการทางอาญา ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จะต้องรับโทษ ดังนี้

มาตรา ๑๔๗ “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”(แก้ไขเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐)

มาตรา ๑๔๘ “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจู่ใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้ หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๕๑ “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาลสุขาภิบาลหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”(แก้ไขเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐)

มาตรา ๑๕๕ “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใด ๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นต้องเสียหรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”(แก้ไขเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐)

มาตรา ๑๕๗ “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” (แก้ไขเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐)

ทั้งนี้ ผู้ทุจริตยังอาจต้องรับผิดทางละเมิดและชดเชยค่าเสียหายให้แก่หน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วย

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเพิ่มโทษหนักสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตรับสินบน การกำหนดความผิดของเอกชนที่ทุจริตให้สินบน การไม่นับอายุความในระหว่างที่จำเลยหลบหนีคดี และสาระสำคัญอื่น ๆ อีก ดังนี้

๑. คดีทุจริตมีโทษสูงสุดคือจำคุกตลอดชีวิต

๒. คดีทุจริตไม่นับอายุความช่วงที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนี

๓. บทลงโทษภาคเอกชนที่ร่วมทุจริต และบทลงโทษนิติบุคคลที่ไม่มีมาตรการควบคุม

ภายในที่เหมาะสมในการป้องกันบุคคลที่เกี่ยวข้องไปติดสินบนเจ้าหน้าที่

๔. การริบทรัพย์สินในคดีทุจริต

กรณีตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๑ : นักรถราชการไปใช้งานแต่งงานลูก

คณะบดีคณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่ง สั่งให้เจ้าหน้าที่ไปช่วยจัดเตรียมงานแต่งงานบุตรสาวของตน โดยนำเก้าอี้พร้อมปลอก กล้องวิดีโอ โทรศัพท์ กล้องถ่ายรูป เครื่องเล่นและบันทึกดีวีดีไปใช้ในการจัดงาน และนำรถยนต์ส่วนกลางไปใช้ขนของและรับส่งเจ้าหน้าที่ไปที่บ้านของตน ซึ่งทรัพย์สินที่นำไปใช้ทุกอย่างเป็นของคณะแพทยศาสตร์

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดให้ดำเนินคดีต่อจำเลย ในเบื้องต้นจำเลยให้การปฏิเสธ แต่ต่อมาได้ยื่นคำร้องให้การรับสารภาพในภายหลัง พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคณะบดีคณะแพทยศาสตร์เป็นจำเลยในความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗

การกระทำของจำเลยดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต นำทรัพย์สินต่าง ๆ ของคณะแพทยศาสตร์ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและคณะแพทยศาสตร์

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำของจำเลย เป็นการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่พิพากษาจำคุก ๕ ปี ปรับ ๒ หมื่นบาท แต่จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุกเหลือ ๒ ปี ๖ เดือน ปรับ ๑ หมื่นบาท เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งคดีแล้ว เห็นว่าเมื่อจำเลยทราบการกระทำของตนและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น โดยการใช้ค่าเสียหายแล้วในทันที ประกอบกับจำเลยรับราชการเป็นแพทย์มานาน ทำคุณความดีให้แก่หน่วยงานและประเทศชาติมาโดยตลอด ทั้งจำเลยมิเคยกระทำความผิดอาญาใด ๆ และไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รอลงอาญาไว้ ๒ ปี

ตัวอย่างที่ ๒ : นาราชการไปจำนำ และเบิกค่าน้ำมันแท็ง

อดีตนายอ อบจ. แห่งหนึ่ง ครั้งดำรงตำแหน่งรองนายก อบจ. ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ ทำบันทึกขอใช้รถยนต์ของ อบจ. ไปใช้ในการปฏิบัติราชการ และขอเข้าไปเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักส่วนตัวหลังจากปฏิบัติราชการเสร็จ

ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๒ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้นำรถยนต์ส่วนตัวไปจำนำประกันการกู้ยืมเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ไว้กับร้านค้าโอเคแห่งหนึ่ง และได้นำรถยนต์ของ อบจ. ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ นั้นไปจำนำแทนรถยนต์ส่วนตัวที่จำนำไว้เดิม หลังจากนั้นได้ขอเพิ่มวงเงินกู้ยืมอีก ๓๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท จนกระทั่งพนักงานขับรถยนต์ของ อบจ. ได้มาพบเห็นว่ารรถยนต์ของ อบจ. คันดังกล่าวจอดอยู่หน้าร้านคาราโอเกะ สอบถามเจ้าของร้านได้ความว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๒ ได้มาจำนำไว้

และยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าในช่วงระยะเวลาที่รถยนต์ของ อบจ. คันดังกล่าวถูกจำนำไว้ แต่ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ กลับเบิกจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงจากทางราชการ เป็นเงินรวม ๑๐๙,๖๑๗.๒๐ บาท

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ เป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗, ๑๕๑ และมาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๙๐ และ ๙๑ ส่วนผู้ถูกกล่าวหาที่ ๒ ได้ถึงแก่กรรมแล้ว สิทธิภาคีอาญามาฟ้องยอมระงับไป โดยความตายของผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๑) ให้ส่งรายงานเอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อฟ้องคดีอาญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจกับผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑

ศาลฎีกามีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลจังหวัด ให้ลงโทษจำคุกอดีตนายอ อบจ. ครั้งดำรงตำแหน่งรองนายก อบจ. เป็นเวลา ๑๘ ปี ๒๔ เดือน

วิธีการร้องเรียนและช่องทางการร้องเรียนการทุจริต

หากประชาชนพบเห็นเจ้าหน้าที่รัฐทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ สามารถร้องเรียนได้ที่ไหน และมีวิธีการอย่างไร

สามารถร้องเรียนที่ สำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีวิธีการดังนี้

๑. ทำเป็นหนังสือ “เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.” สำนักงาน ป.ป.ช. เลขที่ ๓๖๑ ถนนนนทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ หรือส่งไปที่ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด หรือ ส่งมาที่ ตู้ ปณ. ๑๐๐ ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒. กล่าวหาด้วยวาจาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดโดยตรง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำการบันทึกคำกล่าวหาไว้เป็นพยานหลักฐาน

๓. ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. www.nacc.go.th

โดยในคำกล่าวหา ต้องมีรายละเอียดดังนี้

๑. ชื่อ - สกุล ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้กล่าวหา

๒. ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง สังกัด ของผู้ถูกกล่าวหา

๓. ระบุข้อกล่าวหาการกระทำความผิด

๔. บรรยายการกระทำความผิดอย่างละเอียดตามหัวข้อ ดังนี้

๔.๑ หากเป็นการกระทำความผิดต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จะต้องระบุว่า การกระทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อใด มีขั้นตอนหรือรายละเอียดการกระทำความผิดอย่างไร มีพยานบุคคลรู้เห็นเหตุการณ์หรือไม่ (ถ้าไม่สามารถนำมาได้ให้ระบุว่าใครเป็นผู้เก็บรักษา และในเรื่องนี้ได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานใด หรือยื่นฟ้องต่อศาล เมื่อใด และผลเป็นประการใด) (เป็นการให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้)

๔.๒ หากเป็นการกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ จะต้องระบุว่า ฐานะเดิมของผู้ถูกกล่าวหา และภรรยาหรือสามี รวมทั้งบิดามารดาของทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างไร ผู้ถูกกล่าวหา และภรรยาหรือสามี มีอาชีพอื่น ๆ หรือไม่ ถ้ามีอาชีพอื่นแล้วมีรายได้มากน้อยเพียงใด และทรัพย์สินที่จะแสดงให้เห็นว่าร้ายวญผิดปกติมีอะไรบ้าง (เป็นการให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้) เช่น

- บ้าน มีจำนวนกี่หลัง ตั้งอยู่ที่ใด (เลขที่บ้าน ถนน ซอย ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด) ซื้อเมื่อใด และราคาขณะซื้อเมื่อใด

- ที่ดิน มีจำนวนกี่แปลง ตั้งอยู่ที่ใด (ถนน ซอย ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด) ซื้อเมื่อใด และราคาขณะซื้อเท่าใด

- รถยนต์ มีจำนวนกี่คัน ยี่ห้อ รุ่น สี หมายเลขทะเบียนรถ ซื้อเมื่อใด จากใคร และราคาขณะซื้อเท่าใด

- มีเงินฝากที่ธนาคารใด สาขาใด

- ทรัพย์สินอื่น ๆ

ที่สำคัญที่สุด คือ ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ- สกุล ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ ของผู้กล่าวหาที่สามารถติดต่อได้อย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับเพื่อยืนยันการกล่าวหาหรือร้องเรียนขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมให้ชัดเจนสามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือรายงานผลให้ผู้กล่าวหาทราบ โดยเมื่อให้ข้อมูลแล้ว สามารถขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปกปิด ชื่อ /สกุล ของผู้กล่าวหาได้ ทั้งนี้ โดยปกติข้อมูลผู้กล่าวหา/ผู้แจ้งเบาะแส/พยาน จะถูกเก็บเป็นความลับที่สุด

กรณีไม่เปิดเผยชื่อ - สกุลจริง ถือว่าเป็น “บัตรสนเท่ห์” แต่จะต้องระบุพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงได้ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจจะรับไว้พิจารณา

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. จะรายงานผลกลับไปยังผู้กล่าวหาให้ทราบความคืบหน้าเป็นระยะ ๆ แต่หากประชาชนประสงค์จะติดตามเรื่องร้องเรียนก็สามารถติดตามได้ที่

๑. ทางเว็บไซต์ www.nacc.go.th หัวข้อ ติดตามเรื่องร้องเรียน

๒. ทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๒๐๕

๓. ติดต่อด้วยตนเองที่สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

ทั้งนี้ โปรดจำเลขรับเรื่องจากสำนักงาน ป.ป.ช. / วัน เดือน ปี ที่ยื่นเรื่อง / ชื่อ – สกุล ของผู้ถูกกล่าวหา

นอกจากนี้ ยังสามารถร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการทุจริต หรือประพฤติมิชอบไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

๑. ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สายด่วนทำเนียบรัฐบาล ๑๑๑๑ บริการรับแจ้งเรื่องร้องทุกข์ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง หรือร้องเรียนผ่านทาง โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๗๑-๘๔ โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๘๖-๗

๑. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๘๐๐๐

๒. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โทร. ๐๒๑๔๑ ๙๑๐๐ หรือ ๑๖๗๖

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม (ป.ป.ท.) สายด่วน โทร. ๑๒๐๖

๕. ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย สายด่วน โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐
 ๖. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
 ๗. พนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจในเขตอำนาจสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจะส่งเรื่องไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการต่อไป
-

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : - ส่วนกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. (สนามบินน้ำ)
- ส่วนภูมิภาค สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด
www.nacc.go.th โทร. ๐ ๒๕๒๘ ๔๘๐๐ - ๐๑
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.)